

SOCIAL, CULTURAL AND VOCATIONAL PROBLEMS THAT THE NOVICE TEACHERS FACE

GÖREVE YENİ BAŞLAYAN ÖĞRETMENLERİN YAŞADIĞI
SOSYAL KÜLTÜREL VE MESLEKİ SORUNLAR¹

Murat BAŞAR²
Zübeyir Gökhan DOĞAN³

Abstract

This study aims to find out the problems of the primary school teachers, who novice teachers, face at social, cultural and vocational life. At the study, at which qualitative research method is applied, interlaced single state layout has been used as the layout. Working group of this study is composed of 30 primary school teachers teaching in Şanlıurfa Province. There have been observations at the classrooms where 10 teacher candidates –members of the working group- teach. Survey data has been acquired with semi-structured interviews. The problems that teacher candidates face have been studied at 3 phases as pre-vocational, during vocational life and environmental factors. This study reveals the problems that appear during undergraduate study of the teacher candidates since some of the subjects of primary school teaching curriculum do not take place at educational curriculum of 1st to 4th grades and the problems that there are no course contents for legislations and official correspondences at undergraduate program. The observed problems about starting vocational process of the teacher candidates are that they aren't guided enough by administrators and counselors, they remain incapable at classroom management and education process, they can't cope with discipline problems. The problems of those teachers related with the environmental factors are seen as social and cultural adaptation and the structure of the school where they teach. These problems result from personality of teacher candidate, his/her educational life, parents, environment and organizational structure.

Key Words: Novice teacher, period of teacher candidate, prevocational training, time of start to teach, social and cultural conditions.

Özet

Bu çalışma, göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin sosyal, kültürel ve mesleki hayatta karşılaştıkları sorunları ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada desen olarak iç içe geçmiş tek durum deseni kullanılmıştır. Bu araştırmanın çalışma grubunu Şanlıurfa ilinde görevli 30 sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Çalışma grubunda yer alan 10 göreve yeni başlamış, adaylık süreci tamamlanmamış öğretmenin görev yaptığı sınıflarda gözlem yapılmıştır. Araştırmanın verileri, yarı yapılandırılmış görüşmelerle elde edilmiştir. Göreve yeni başlayan öğretmenlerin yaşadıkları sorunlar; meslek öncesi eğitim, mesleğe başlama ve çevresel sorunlar olarak üç aşamada incelenmiştir. Bu çalışma, göreve yeni başlamış öğretmenlerin lisans öğrenimlerinde; sınıf öğretmenliği öğretim programında yer alan bazı derslerin, ilkököl 1-4. sınıfların eğitim öğretim programında yer almayışı sonucu ortaya çıkan sorunlar ile lisans programında mevzuat ve resmi yazışmalara yönelik ders içeriğinin olmayışından kaynaklı yaşanan sorunları ortaya çıkarmaktadır. Aday öğretmenlerin mesleğe başlama süreci ile ilgili; yönetici ve rehber öğretmenlerden gerekli rehberliği alnamadıkları, sınıf yönetiminde ve eğitim-öğretim sürecinde yetersiz kaldıkları, İstenmeyen davranışlarla baş edememe gibi sorunlar yaşadıkları görülmüştür. Aday öğretmenlerin çevre ile ilgili olarak, çevreye sosyal, kültürel uyum ve görev yapılan kurumun yapısı kaynaklı sorunlarla karşılaştıkları tespit edilmiştir. Bu sorunlar aday öğretmenlerin kendisinden, aldığı eğitimden, velilerden, çevreden ve kurum yapısından kaynaklanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Göreve yeni başlayan öğretmen, Aday öğretmenlik dönemi, meslek öncesi eğitim, mesleğe başlama süresi, sosyal ve kültürel şartlar.

¹ Bu çalışma Doç. Dr. Murat Başar danışmanlığında yürütülen aynı adlı Uşak Üniversitesi BAP birimi tarafından TP014 desteklenen tezden üretilmiştir.

² Doç. Dr., Uşak Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü murat.basar@usak.edu.tr

³ MEB Öğretmen, zubeyir13@hotmail.com

Giriş

Eğitim sistemlerinin temel amacı nitelikli birey ve dinamik toplum yetiştirmek, kendi kültür ve değerlerinin genç kuşaklara aktarılmasını sağlamaktır. Bunu gerçekleştirmek için her ülke kendi eğitim felsefesine uygun olarak geçmişten bugüne edindiği bilgi, birikim, tecrübe ve değerleri kullanarak insanlarını eğitir. Toplumun var olduğu günden beri varlığını sürdüren eğitim aynı zamanda temelinde birçok sorun barındırır. Okul sayısının eksik olması, okullarda öğretmen eksikliği, öğretmenden, öğrenciden ve çevreden kaynaklı sorunlar, öğrenme ortamının niteliğinin yetersiz olması gibi birçok sorun sıralayabiliriz. Bu sorunlar çözülemediği zaman nesilden nesile giderek büyüyen bir hal alır. Eğitimde yaşanan sorunların çözümünde başvurulacak en önemli kaynaklardan biri öğretmendir. Öğretmen toplumu okuyan, şekillendiren, yön veren ve kitleleri arkasından sürükleyen önemli aktörlerdendir. Ülkelerin geleceğinin şekillenmesinde öğretmenler çok önemli roller oynamaktadır. Bu sebeple öğretmenler, eğitim sisteminin temel öğelerindedir. Kısaca öğretmen, okul ve çevresinde insanı şekillendiren, kişiliğini oluşturan yegâne kılavuzdur. Bir ülkenin ekonomisinde, sosyal yaşantısında ve eğitim sisteminde ne kadar yenilik yapılırsa yapılsın yetişmiş insan gücü belirli bir seviyeye getirilmedikçe bu yeniliklerin başarıyla sonuçlanması çok zordur. Bu reformların başarıya ulaşması için en önemli görev nitelikli öğretmen kadrosuna düşmektedir (Fidan ve Erden, 1994). Çünkü eğitimin temel öğelerinden birisi öğretmen olduğundan, eğitim kalitesi ancak öğretmelerin niteliğini artırmakla sağlanabilir.

Öğretmenler, okul yapısı, çevrenin koşulları, halkının ekonomik, sosyal ve kültürel yapısı, sınıf yönetimi, öğrencilerin eğitim öğretime hazır bulunuşluk düzeyleri, birleştirilmiş sınıflı okullarda yöneticilik ve öğreticilik görevi, oradaki paydaşlarla ve çevreyle ilişkiler gibi pek çok konuda sorunlar yaşayabilmektedirler (Bilir, 2008). Bu sıkıntılara rağmen göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin pek çoğu lisans döneminde köy okullarında staj yapmadan, köydeki yaşam koşullarını bilmeden birleştirilmiş sınıflı köy okullarında göreve başlamaktadır.

Mesleğin ilk yılında sorun yaşayan öğretmenler mesleki inançlarını ve motivasyonlarını kaybederek gerekli verimi sağlayamamakta ve aday öğretmenler karşılaştıkları sorunları nasıl çözeceklerini bilememektedir. Nitekim öğretmenler göreve başladıkları ilk yılın büyük zorluklarla dolu olduğunu ifade ederler. Bu da lisans eğitiminin gerçek eğitim ortamından uzak olduğunu göstermektedir. (Çepni ve Akdeniz, 1996). Aday öğretmenler için yeni bir okula ve çevreye girmek, buralara uyum sağlamak sıkıntılı bir süreçtir. Çünkü hem mesleğe başlamanın verdiği heyecanı taşımak hem de yeni çevreye uyum sağlamak zorundadırlar. Göreve yeni başlayan öğretmenler gittikleri yerlere, tecrübelerini ve alışkanlıklarını da götürürler. Bu tecrübe ve alışkanlıklar, öğretmenliğe başlama sürecinde bazı uyum sorunlarına neden olmakla beraber; bu sorunları kolaylaştıran etkiyi de gösterebilirler. Ancak çoğu zaman göreve yeni başlayan öğretmenler, adaylık sürecinde mesleki bilgi ve tecrübe eksikliğinden birçok sorunla karşı karşıya kalmaktadır (Yalçınkaya, 2002).

Aday öğretmenlerin görev yaptığı yerlerin sosyo-ekonomik ve kültürel yapısını bilmesi, eğitim öğretim faaliyetlerini planlaması ve başarıya ulaştırabilmesi için büyük önem taşımaktadır. Aday öğretmenler başarılarını artırmak, kendilerini yöre halkına kabul ettirebilmek, için çalıştıkları yerleşim yerlerinin bütün özelliklerini bilmeli ve bu özelliklere uyum sağlamaları gerekmektedir. Aday öğretmenlerin köy okullarında sıkıntı yaşamamaları için öğretmen yetiştiren üniversitelerin uygulama köy okulları olmalı, öğrenciler uygulama süresince köyde kalarak staj uygulamalarını tamamlamalıdır (Bilir, 2008).

Aday öğretmenlerin, göreve başlama sürecinde karşılaştıkları problemler ve şikâyetleri, var olan sisteminne kadar çözdüğüyle ilgili çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Bu araştırmalar: (Yalçınkaya, 2002; Korkmaz vd, 2004; Bilir, 2008 ve Gökçe, 2013)

sonuçlarına ilaveten aday öğretmenlerin meslek öncesi aldığı eğitim yetersiz olduğu ve içeriğinde MEB müfredatında olmayan dersleri barındırdığı, iş yükü fazlalığı, sosyal statü ve kimlik karmaşası, mevzuat ile ilgili sıkıntılar, sınıf yönetiminde yaşanan zorluklar, danışman öğretmenlerden kaynaklanan problemler, sosyal çevreyle yaşanan sıkıntılar gibi sorunların tespit edilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmanın böyle bir ihtiyaca cevap vereceği ve literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu araştırma ile günümüz eğitim sisteminden istenen verimin alınamamasının sebeplerinden biri olan öğretmen sorunları belirlenerek, bu sorunları ortadan kaldıracak önlemler saptanmaya çalışılmış gerekli önerilerde bulunulmuştur.

Araştırmanın Amacı

Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin yaşadığı sosyal, kültürel ve mesleki sorunları ortaya çıkarılmayı amaçlandığı bu çalışmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- 1- Mesleğe yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin meslek öncesi aldığı eğitimin aday öğretmenlik sürecinde sosyal, kültürel ve mesleki sorunlara nasıl bir etkisi vardır?
- 2- Aday öğretmenler mesleğe başlama sürecinde kültürel, sosyal ve mesleki boyutta nasıl sorunlar yaşamaktadır?
- 3-Göreve yeni başlayan öğretmenlerin çalıştığı kurum ve çevresiyle yaşadığı sorunlar nelerdir?

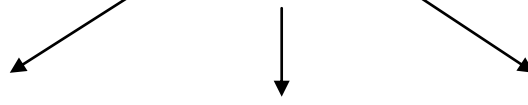
Yöntem

Araştırmanın Modeli

Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerin yaşadığı sosyal (statü, sosyal rol, iletişim, sosyal uzaklık, iletişim), kültürel (dil, değerler, uyum, yaşam biçimi, gelenek ve görenek), mesleki (yönetim, eğitim –öğretim, iletişim, kurum kültürü, mevzuat sorunları belirlemek için yapılan bu çalışmada, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma olguların ve olayların gerçek ortamda tüm yönleriyle ortaya konmasına yönelik izlenen süreçtir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Göreve yeni başlayan öğretmenlerin sorunlarıyla ilgili yapılan gerek yurt içinde gerekse yurt dışında yapılan araştırmalarda genellikle nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Nitel araştırma, neyin önemli olduğunu, nasıl işlediğini derinlemesine incelerken aynı zamanda çok geniş bir bakış açısı kazandırır. Bu çalışmada, nitel bir araştırma modeli olan durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışması bilimsel sorulara cevap vermede ayırt edici yöntemlerdendir (Büyüköztürk vd, 2008). Çalışılması amaçlanan konunun derinliğine ve genişliğine, kendisini ve çevresi ile olan ilişkilerini belirleyerek, o konu hakkında sonuca ulaşmayı sağlamaktadır. Durum çalışmalarının bir olgunun kendi gerçek yaşam alanında çalışılması, kanıt ve veri olduğu durumlarda kullanılabilirliği (Yıldırım ve Şimşek, 2006) gibi özellikleri nedeniyle bu araştırmanın modeli olarak düşünülmüştür.

Durum çalışmalarının amacı bir ya da birden fazla durumu kendi gerçek ortamında tüm yönleriyle analiz etmektir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Durum çalışmaları kendi içinde birçok araştırma türüne sahiptir. Bu araştırma türler incelendiğinde bu çalışmanın amacını gerçekleştirebileceği düşünülen en uygun tür “iç içe geçmiş durum” deseni olduğu görülmüştür. İç içe geçmiş durum deseninde, bir durum içinde çoğu kez birden fazla alt tabaka veya durum olabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin yaşadığı sorunlar

Meslek Öncesi Dönem Mesleğe Başlama Sosyal Kültürel Şartlar

Yapılan bu araştırmada, Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin yaşadığı sorunlar durum olarak ele alınmıştır. Araştırmada bu durum içinde yer alan alt analiz birimlerini, meslek öncesi, mesleğe başlama süreci ve sosyal kültürel şartlar olarak oluşturmaktadır. Belirlenen alt analiz birimlerinin iç içe geçmiş yapısının, incelenmesinin araştırma durumunu ayrıntılı olarak açıklayacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda alt analiz birimlerinden ayrı ayrı elde edilen verilerden yola çıkılarak, araştırma durumunun bütününe ilişkin sonuçlar üretilmeye çalışılmıştır.

Durum çalışmalarında genellikle birden çok veri toplama tekniği işe koşulur. Böylelikle bir birini destekleyen zengin veri çeşitliliğine elde edilmeye çalışılır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu bağlamda yöntemin gücünü artırmak amacıyla veri çeşitlenmesine gidilmiştir. Bu amaçla “gözlem”, “görüşme” gibi veri toplama araçları kullanılmıştır. Veri zenginliğini sağlanabilmesi için de “gözlem yapılan sınıflar”, “görüşme yapılan kişiler” farklı veri kaynakları olarak kullanılmıştır. Bu araştırmada aday öğretmenlerin yaşadığı sorunların nedenlerini daha derinlemesine inceleyebilmek için amaçlı örneklem alınmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmada 2014-2015 öğretim yılında Şanlıurfa ilinin Haliliye, Eyyübiye ve Karaköprü ilçelerinde merkezde ve köylerde görev yapan 2013-2014 öğretim yılında aday öğretmen sürecini yeni tamamlamış 20 sınıf öğretmeni ile aday öğretmenlerin yaşadığı sorunlarla ilgili görüşme yapılmıştır. Aday öğretmenler mesleğe yeni başladıkları için süreci bütünsel değerlendiremeyeceği düşünüldüğü için görüşme yapılmamıştır.

Bu çalışmada derinlemesine araştırma yapabilmek için amaçlı örneklem kullanılmıştır. Çalışma grubuna uygun olan amaçlı örnekleme tekniklerinden “benzeşik (homojen) gruplama” tekniğidir. Benzeşik homojen örnekleme tekniğinde küçük, benzeşik örneklem oluşturularak belirgin bir alt grubu tanımlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Çalışma grubunun seçiminde kullanılan ölçüt örnekleme göre önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır. Burada sözü edilen ölçüt veya ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulabilir ya da daha önceden hazırlanmış bir ölçüt listesi kullanılabilir” (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Ayrıca 10 aday öğretmenin adaylık sürecinde yaşadıkları sorunların belirlenebilmesi için gönüllülük esas alınarak aday öğretmenlerin görev yaptıkları sınıflarda 2 saat olmak üzere 20 saat gözlem yapılmıştır.

Veri Toplama Aracı

Bu araştırmanın verileri, çalışma grubunda yer alan aday öğretmenlerle yapılan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile elde edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği önceden belirlenmiş bir amaç için soru sorma ve cevap alma tarzına dayalı karşılıklı iletişim sürecidir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin sunduğu en önemli kolaylık, görüşmenin hazırlanmış görüşme formuna bağlı olarak yapılmasıdır. Bu nedenle daha rahat karşılaştırma yapılması bilgi elde edilmesidir. (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinde araştırmacının birebir süreçte aktif olması, geribildirim yapılabilmesi, anlamlı bilgi elde edilmesi, yanlış anlamaların en aza indirilmesi, görüşmenin kaydedilmesi gibi özellikler bu tekniğinin avantajları arasındadır. Bu teknik aday öğretmenlerin sorunlarının araştırıldığı bu araştırma için

ideal bir teknik olarak karşımıza çıkmaktadır. Tüm özelliklerinden bu tekniğin uygulanmasına karar verilmiştir.

Yarı yapılandırılmış görüşme formu araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Öğretmenlere aday öğretmenlerin mesleğe başlama sürecinde karşılaştıkları sorunlarla ilgili açık uçlu sorular sorulmuş gelen cevaplara göre katılımcılara farklı sorular sorularak sorunu tüm boyutlarını ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Öğretmenlerden gelen cevaplar alan uzmanıyla beraber içerik analizine tabi tutulmuş ve İçerik analizinden elde edilen veriler doğrultusunda araştırmacının pilot soruları oluşturulmuştur. Aday sınıf öğretmenlerin yaşadığı sorunlarla ilgili pilot görüşme yapılmıştır. Bu görüşme sonuçlarına göre görüşme formu alan uzmanları ve sınıf öğretmenleri tarafından incelenmiş, gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra görüşme formuna son hali verilmiştir. Görüşmeler sırasında aday öğretmenlerden alınan izin doğrultusunda ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Görüşmelerin her biri ortalama 100 dakika sürmüştür. Ayrıca 10 aday öğretmenin sınıfında yaşanan sorunlarla ilgili 2 saat gözlem yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Göreve yeni başlayan öğretmenlerin yaşadığı sorunların belirlenmesi amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formunu oluşturmak için göreve yeni başlayan 10 öğretmene pilot uygulama yapılmıştır. Uygulama sonuçları doğrultusunda araştırmacının görüşme formu oluşturulmuştur. Oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile uygulama sonuçları uzmanlar tarafından incelenerek formun güvenilirlik ve geçerliliği artırılmaya çalışılmış ve nihai ölçek oluşturulmuştur. Göreve yeni başlayan 20 sınıf öğretmenine aday öğretmenlik sürecinde karşılaştıkları sorunların neler olabileceğiyle ilgili açık uçlu soru sorulmuştur. Öğretmenler tarafından verilen cevaplar içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik analizi, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucuların anlayacağı bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu amaçla aday öğretmenlerin yaşadığı sorunlarla ilgili yapılan görüşmelerde öğretmenlerden izin alınarak ses kaydı yapılmıştır. Görüşmelerden elde edilen ses kayıtları bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Ses kayıtlarından elde edilen bilgiler bulgular kısmına yazılmıştır. Toplanan verilerin önce belirli bir tema etrafında toplanmış sonra da ortaya çıkan kavramların tespit edilmiştir. Sınıflarda yapılan gözlem sonucu ile birlikte analiz edilerek tema, kod, alt kodlar ve yaşananana problem sıklığı (frekans) olarak verilmiştir. Araştırmacı görüşme formlarını, ses kayıtlarını ve sınıfta yaptığı gözlemlerini uzman kişilerle beraber defalarca incelemiştir. Bu incelemeler sonucunda öğretmen görüşleri tema, kod, alt kod, örnekler ve problemin görülme sıklığı olarak toplulaştırılarak verilmiştir.

Araştırma sonuçları, bilimsel araştırmanın en önemli ölçütlerinden biri olarak kabul edilir. (Kirk ve Miller, 1986; Akt. Yıldırım ve Şimşek 2006). Bu araştırmada geçerlik sağlayabilmek için daha önce bu alanda çalışma yapmış Uşak Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nden alan uzmanı olan akademisyenlerle beraber incelenmiş ve sonuçlar teyit edilmiştir. İç geçerliliği sağlamak için pilot uygulama çalışması yapılmıştır. Araştırmada inandırıcılığı artırmak amacıyla hem araştırmada elde edilen bulgular, "ses kaydı yoluyla görüşme yapılan kişiler" biçiminde veri kaynağı ve veri toplama yöntemlerinden "gözlem" ve "görüşme" kullanılmıştır.

Araştırmanın güvenilirliğini artırmak için hem araştırmacı hem de alan uzmanı, ses kayıtlarını görüşme formlarını ve gözlem sonuçları inceleyerek not tutmuşlardır. İnceleme notlarından oluşan veri setinin kodlanması da araştırmacı ve alan uzmanı tarafından ayrı ayrı yapılmış ve kodlamalar karşılaştırılarak tutarlık oranı hesaplanmıştır. Araştırmada kullanılan gözlem, görüşme ve ses kayıtlarında yer alan benzer verilerden alıntılar yapılarak temalar ve kodlar açıklanmaya çalışılmıştır.

Bulgular

Aday öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonucunda; adaylık süreci ile ilgili yaşanan sorunlara ilişkin görüşleri incelenmiştir.

Tablo 1

Aday Öğretmenlerin Meslek Öncesi Aldığı Eğitimin Okulda Uygulanan Eğitim Programına Etkisi İle İlgili Görüşleri

Tema	Kod	Alt Kodlar	Kodla ilgili Örnekler	f
Meslek öncesi eğitim	Eğitim programları	<i>Kazanıma Dönüştürme</i>	-Aldığım eğitim ile dersin genel işleyişi ve müfredat hakkında bilgi almış olmam dersimi kolay işlememi sağladı. -Öğrenme ve öğretme sürecinde aldığım eğitim çok etkili oldu. -Üniversitede almış olduğum eğitim, okulda eğitim programının kazanım ve hedeflerine ulaşmamda rehberim oldu. -Üniversiteye sadece dersleri geçmek için ve devamsızlık probleminden dolayı zorunlu gidiyordum. Bu nedenle üniversite yıllarında gördüğümüz öğretim programlarının bir katkısı olmadı. Öğretmenlik uygulamasına da KPSS' ye hazırlandığım için formaliteden gidiyordum. -Eğitim sürecinde genelde kendi tecrübelerim ve gayretimle bir şeyler yaptığımdan çok faydasını göremedim.	5
		<i>Gölgeleme</i>	-Derslerde genelde uyumayı tercih ediyordum. Hocalar derslerde örnek olaylarla konuyu zenginleştiremiyorlardı. Mesleki deneyimi olan öğretim elemanları çok az olduğu için hocalar eğitimde karşılaşılan sorunları veya bizim karşılaşma olasılığımız olan sorunları dile getirmiyordu. Sadece bir hoca daha önce öğretmen olarak çalıştığı için onun derslerinde öğretmen olacağımın farkına vardım. Hocanın anlattıklarıyla öğretmen olunca birebir karşılaştım. İyi ki öyle bir hocayla karşılaşmışım. Bu nedenle kendimi şanslı hissediyorum.	7
		<i>Derslerin içeriği</i>	-Üniversitede almış olduğum, uygarlık tarihi, biyoloji, fizik vb. derslerinin hiçbir katkısını görmedim. - Üniversitelerde verilen program geliştirme eğitimi ile MEB' in eğitim programı maalesef birbirine uyumlu değil. - Üniversitede eğitim programlama ve program geliştirme dersleri teorik olarak anlatıldığından öğrenme yaşantıları oluştururken çok zorlanıyorum. - Hedeflere ulaşmada ve kazanımları elde etmede öğrencilere ne yaptıracağım konusunda yeterli seviyeye ulaşamadım. Çünkü fakültedeki dersler bana yol gösterici olmadı.	8

Aday öğretmenlerin meslek öncesi almış olduğu eğitimin eğitim programlarının uygulanmasına etkisi ile ilgili olarak *kazanıma dönüştürme, gölgelenme, dersin içeriği* alt kodlarından oluşmuştur.

Kazanıma dönüştürme alt koduna göre aday öğretmenler üniversitede aldıkları eğitim sayesinde derslerin genel işlenişi ve müfredat hakkında bilgileri olduğunu, dersleri daha kolay işlediklerini ve öğrenme öğretme sürecini çok etkili gerçekleştirdiklerini söylemişlerdir. 5 aday öğretmen üniversitede aldığı eğitimin okulda eğitimin programının kazanım ve hedeflerine ulaşmasında yardımcı olduğunu ifade etmiştir. Üniversitede alınan etkili eğitimin göreve yeni başlayan öğretmenlerin okula uyum sürecini kolaylaştırdığı bilinmektedir. Gibson ve Romano (2006) yaptığı araştırmada öğretmenlerin sorunlarını yenmede ihtiyaç duyduğu bilgi ve becerinin kazanılmasında üniversitede verilen eğitimin önemli bir yerinin olduğunu ortaya koymuştur. Bu da üniversitede verilen eğitimin öğretmenlik hayatının başlangıcında ve devam sürecinde öğretmenliğin temel yapısını oluşturduğu gerçeğini ortaya çıkarmaktadır.

Gölgeleme alt koduna göre aday öğretmenler, aday öğretmenlik sürecinde yaşadıkları sorunları genelde kendi tecrübeleri ile çözmeye çalıştıklarını; aldıkları eğitim programlarının derslere faydasının hiç olmadığını beyan etmişlerdir. Bu da öğretmenlerin çok çabuk öğretmenlik mesleğinden soğumasına ve onların kısır bir döngüye girmesine sebep olmaktadır. Fry (2007) yaptığı araştırmaya göre, öğretmenlerin özellikle mesleğin ilk üç yılında yıprandığını ortaya koymuştur. 7 aday öğretmen, eğitim ve öğretim programlarının kendilerine bir katkısı olmadığını, öğretmenlik uygulama dersinin formaliteden alındığını, amaçlarının KPSS'ye hazırlanmak ve ders geçmek olduğunu söylemişlerdir. 2 aday öğretmen sadece bir hocanın daha önce öğretmen olarak çalıştığı için onun derslerinde öğretmen olacaklarının farkına vardığını ve öğretmen olunca anlatılanlarla birebir karşılaştıklarını beyan etmişlerdir. Nahal (2009) 20 öğretmenle gerçekleştirdiği araştırmasında; lisans eğitiminin aday öğretmenlerin öğretmenlik ile ilgili bilgi ve becerilerinin artırılmasına katkı sağlamadığını, öğretmen adaylarının göreve başlamadan önce sınıf ortamından uzak olduklarını belirlemiştir. Bu durumun öğretmenliğe başlama sürecinde büyük bir iş yükü ve birçok sorunlar ortaya çıkardığını ifade etmiştir.

Ders içeriği alt koduna göre 8 aday öğretmen üniversitelerde verilen program geliştirme eğitimi ile MEB'in eğitim programının birbirine uyumlu olmadığını belirtmişlerdir. Bu uyumsuzluk göreve başlama sürecinde öğretmenlerde ne yapacaklarını bilememe ve sorunlara çözüm üretememe gibi sıkıntılara sebep olmaktadır. Aday öğretmenler üniversitede almış oldukları uygarlık tarihi, biyoloji, fizik vb. derslerin hedef kitle olan ilkökul öğrencilerinin müfredat programında olmadığı ve bu derslerin hiçbir katkısını görmediklerini söylemişlerdir. Eğitim programlama ve program geliştirme dersleri dâhil tüm dersler teorik olarak anlatıldığından öğrenme yaşantıları oluştururken çok zorlandıklarını belirtmişlerdir. Bu açıdan üniversitelerde yetişen aday öğretmenler, öğretmenliğe başladıkları zaman büyük sıkıntılar yaşamaktadırlar. Weinstein (1988) lisans eğitimini tamamlayıp işe yeni başlayan öğretmenlerin "gerçeklik şoku" yaşadıklarını belirtmiştir. Nitekim Veenman (1984) çalışmasında gerçeklik şokunun öğretmenlerin eğitimdeki idealistiklerini yok edebildiğini ve gerçek sınıf ortamının da böyle bir etki oluşturduğunu ifade etmiştir. Bu yüzden aday öğretmen, üniversite öğrenciliğinden öğretmenliğe geçiş sürecinde büyük hayal kırıklıkları yaşayabilmektedir.

Tablo 2

Aday Öğretmenlerin Meslek Öncesi Aldığı Eğitimin Öğrenme ve Öğretme Sürecine Etkisi İle İlgili Görüşleri

Tema	Kod	Alt Kodlar	Kodla ilgili Örnekler	f
Adaylık öncesi eğitim	Öğrenme-Öğretme Süreci	<i>Sınıf İçi Etkileşim</i>	-Sınıfta gerekli düzen ve disiplini sağlamamda çok katkısı oluyor. - Öğrencilere verilecek ceza ve pekiştireçlerde ne yapacağımı bilmiyorum. "Öğrencilerime sus dediğimde ve onlar susmadıklarında ne yapacağımı bilmiyorum. -Öğrencilerde empatik davranışların geliştirilmesinde ve öğretim stratejilerini geliştirmede yetersiz kalıyorum.	5
		<i>Derse Hazırlık</i>	- Derste uygun araç-gereç temin etme ve kullanmada üniversitede aldığım eğitimin katkısı büyüktür. - Sosyal bilgiler öğretimi dersinde hocamızın bize ders için araç gereç ve materyal hazırlatması beni ders sürecinde olumlu etkiledi. -Bulduğum ilde farklı diller konuşulduğu için görsel materyal, araç gereç ve internetin olmaması eğitim öğretim sürecini aksatmaktadır. -Kılavuz kitabı olmayan dersler ve kaynaştırma öğrencileri için plan hazırlamak ve eğitim öğretim sürecinde uygulamak büyük sıkıntı oluşturmaktadır.	4
		<i>Öğrenciyi Tanıma</i>	- Öğrencilerin gelişimsel özelliklerine uygun hareket etmemde az da olsa katkısını gördüm. -Üniversitede aldığım eğitim ile çoklu zekâ kuramını öğrendim. Öğrencilerin farklılıklarını gözeterak onlara uygun eğitim faaliyetleri gerçekleştirilmeye çalışıyorum.	3
		<i>Oryantasyon</i>	-Öğrencilere yapıcı, yaratıcı ve destekleyici olma, onlara rehberlik yapma konusunda sıkıntı yaşıyorum. -Öğrencilerin motivasyonlarını arttırıcı çalışmalarını nasıl gerçekleştireceğimi bilmiyorum. Öğrencilere yönelik rehberlik ve yönlendirme faaliyetlerinde zorlanıyorum.	3
		<i>Metodoloji</i>	-Üniversitede dersler teorik verilmekteydi. Uygulama okullarında da öğretmenler genelde aynı yöntem ve tekniklerle öğrenme öğretme etkinliklerini yürütmekteydi. Örneğin bir altı şapkalı düşünme tekniğinin nasıl uygulandığını göremedim.	5
				- Uygulama sınıflarında teste yönelik öğrenme öğretme etkinliği yapıldığı için fakültede öğrendiğim yöntem ve teknikleri uygulama alanı bulamadım.

Tablo 2' ye göre aday öğretmenlerin meslek öncesi aldığı eğitimin sınıftaki eğitim öğretim sürecine katkısı ile ilgili olarak *sınıf içi etkileşim, derse hazırlık, öğrenciyi tanıma, oryantasyon ve metodoloji* alt kodlarından oluşmuştur.

Sınıf içi etkileşim alt koduna göre 2 aday öğretmen, mesleğe başlamadan önce aldıkları eğitimin sınıfta gerekli düzen ve disiplini sağlamalarında çok katkı sunduğunu belirtmişlerdir. 5 aday öğretmen, öğrencilerin olumsuz davranışlarının nasıl ve ne kadar cezalandırılması gerektiğini ve öğrencilerin olumlu davranışlarının pekiştirilmesi hususunda ne yapacağını bilmediğini, öğrencilerde empatik davranışların geliştirilmesinde ve öğretim stratejilerini geliştirmede yetersiz olduğunu belirtmiştir. Öztürk (2000) yaptığı çalışmada, sınıf içi etkileşim boyutunda oldukça önemli problemler yaşandığını, eğitim sisteminde nitelik açısından bir gelişme sağlanması isteniyorsa, öğrenmenin olduğu sınıf ortamının ve öğretmen-öğrenci etkileşiminin ciddi bir şekilde incelenmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu da sınıf içi etkileşim konusunda üniversitede alınan eğitimin istenilen düzeye ulaşmadığını göstermektedir.

Derse hazırlık alt koduna göre aday öğretmenler derste uygun araç-gereç kullanmada üniversitede aldıkları eğitimin katkısının büyük olduğunu belirtmiş ama buldukları okullarda araç gereç ve materyal eksikliğinin çok fazla olduğunu, bunun sonucunda da verimlerinin düştüğünü belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan 4 aday öğretmen bulunduğu ilde farklı diller konuşulduğu; görsel materyal, araç-gereç ve internetin bulunmamasının eğitim öğretim sürecinin aksattığını belirtmiştir. Öğrenme öğretme sürecini verimli olmasının araç gereç ve materyalden geçtiği de unutulmamalıdır. Bu eksiklikler olduğu sürece eğitim ve öğretimde istenen seviyeye gelinemeyeceği açıktır. Yine 4 aday öğretmen kaynaştırma öğrencileri için BEP hazırlayıp eğitim öğretim sürecinde bu planı uygulamada büyük sıkıntı çektiklerini söylemişlerdir. Göreve yeni başlayan öğretmenlerin üniversitede aldığı derse hazırlık (öğretim yöntemleri, içerik, ders araçları) eğitimlerini okul ortamında uygulama olanağı bulamadıkları, "gerçeklik şoku" yaşadıklarını açıkça ortaya koymaktadır. Ünver (2003) çalışmasında aday öğretmenlerin mesleğe başlamadan önce aldıkları okul uygulama dersinde, uygulama öğretmeninden öğrencileri tanıma, derse hazırlanma, sınıf yönetimi ve değerlendirme konularında yardım istediklerini ifade etmiştir. Ayrıca, öğretmen adaylarının derse hazırlık ve dersi planlama noktalarında yaşadıkları sorunları okul uygulama öğretmeni paylaşamadıkları belirlenmiştir.

Öğrencileri tanıma alt koduna göre 3 aday öğretmen, üniversitede aldıkları çocuk gelişimi dersi sayesinde öğrencilerin gelişimsel özelliklerine uygun hareket ettiklerini belirtmişlerdir. Bu dersin çoklu zekâ kuramı ile öğrencilerin farklılıklarını gözeterek onlara uygun eğitim faaliyetleri gerçekleştirmede yardımcı olduğunu söylemişlerdir. Aday öğretmenler, Öğrencilere yapıcı, oluşturmacı ve destekleyici olma, onlara rehberlik yapma konularında mesleki bilgi ve becerilerde eksiklik yaşadıklarını söylemişlerdir. Bilhassa ilkokuma yazma dersinde zorlandıklarını, buna en büyük etken olarak birleştirilmiş sınıflar ve ilkokuma yazma öğretimi ile ilgili hiç bir tecrübelerinin olmadığı ifade edilmektedir. Duran, Sezgin ve Çoban (2011) yaptığı çalışmada, ilkokuma yazma öğretimi özel önem gerektirdiği, "Deneyim sahibi ilköğretim birinci sınıf öğretmenleri, birleştirilmiş olmayan tek sınıflı dersliklerde bile ilkokuma yazma öğretiminde oldukça zorlanmaktadır. Ortada böyle bir gerçeklik varken, öğretmenlik mesleği, birleştirilmiş sınıflar ve ilkokuma yazma öğretimi ile ilgili hiç bir tecrübesi olmayan aday öğretmenlere öğrenci teslim etmek büyük bir hatadır." tespitinde bulunmuştur. Ayrıca, aday sınıf öğretmenler birleştirilmiş sınıflarda ders içeriklerini yetiştiremediklerini ve süre yetersizliğinin öğrenme öğretme sürecinde önemli bir sorun olarak karşısına çıktığını söylemektedirler. Aday öğretmenler üniversitede almış oldukları eğitimin bu noktada hiçbir etkisini görmediklerini belirtmişlerdir.

Oryantasyon alt koduna göre aday öğretmenler öğrencilerin motivasyonlarını arttırıcı çalışmalarını nasıl gerçekleştireceklerini bilemediklerini ve üniversitede aldıkları eğitimin katkısını göremediklerini söylemişlerdir. Benzer şekilde Altun ve Sarı (2015) araştırmalarında “*Aday sınıf öğretmenleri, öğretmen yetiştirme sürecinden kaynaklanan bir eksiklikten dolayı sorun yaşamaktadırlar. Sınıf yönetim sürecini kapsayan bu sorunlar ilk yılların vermiş olduğu tecrübesizlikle de ifade edilebilir*” denilmiştir. 5 aday öğretmen öğrencilere yönelik rehberlik ve danışmanlık faaliyetlerinde zorlandıklarını, gerçek durumun üniversitede anlatıldığı gibi olmadığını, göreve başlarken büyük sıkıntılar yaşadıklarını ve çevrelerinde meslektaşlarından rehberlik noktasında yararlanamadıklarını belirtmişlerdir. Göreve yeni başlayan öğretmenlerin rehber öğretmen, meslektaşları ve kendi yöneticileri tarafından desteklenmesini, onların öğretmenlik mesleğinde başarılı olmalarını sağlayan en önemli etkenlerden biri olarak tanımlayabiliriz.

Metodoloji alt koduna göre öğretmenler, derslerin üniversitede teorik olarak verildiğini, öğretmenliğe başlayınca bu bilgileri uygulamalı olarak vermenin çok zor olduğunu söylemişlerdir. Eraslan (2009) yapmış olduğu araştırma ortaya koymuştur ki; öğretmen adayları üniversitede aldıkları eğitim ile okuldaki uygulamaları ilişkilendirmekte güçlük çekmektedirler. Bu durum, öğretmenlik mesleğinin profesyonel bir meslek olduğu, eğitim formasyon açısından yeterli öğretmen yetiştirilmesi gerektiği gerçeğini gözler önüne sermektedir. Bu anlamda üniversitede verilen eğitimin, alanında uzman öğretmen yetiştirilmesinde en önemli basamak olduğu fikrini ortaya çıkarmaktadır.

Tablo 3

Aday Öğretmenlerin Meslek Öncesi Aldığı Öğretmenlik Uygulama Dersinin Mesleğe Başlangıç Sürecine Etkisi İle İlgili Görüşleri

Tema	Kod	Alt Kodlar	Kodla ilgili Örnekler	f
Adaylık öncesi eğitim	Öğretmenlik uygulaması	Adanmışlık	-Aldığımız öğretmenlik uygulamasının öğretmenliğimin temelini oluşturduğuna ve uygulamanın her yıl yapılması gerektiğine inanıyorum. - Mesleğin inceliklerini burada öğrendim. -Öğretmenlik uygulaması için gittiğim okuldaki sorumlu öğretmenimin mesleki adanmışlığı çok yüksekti, ben de ondan etkilenecek mesleği sevdim. -Öğrenciyi gözleme, sorunlara yaklaşım ve çözüm uygulamalarını uygulama öğretmenim sayesinde elde ettim. Bu nedenle mesleğimi severek yapıyorum. -Mesleğe başladığı günden bu yana kendisini geliştirememiş öğretmenleri görmek beni neredeyse meslekten soğutacaktı.	3
		Tükenmişlik	-Uygulama dersi öğretmenlerinin öğretmenler odasında asli görevlerini konuşmaktan çok siyaset, spor, dizi film konuşmaları, beni meslekten soğutmuştu.	3

<i>Duyarsızlık</i>	<p>-Uygulama öğretmenim bana hiçbir katkı sağlamadığı gibi uygulamada kendisine sorduğum hiçbir soruya düzgün cevap alamadım.</p> <p>-Uygulama öğretmeni bizi sınıfta yük gibi görüyordu.</p> <p>- Bizim sınıfta bulunmamızı pek istemiyordu.</p> <p>-Öğretmenler bizim öğretmenler odasına girerek oturmamızdan rahatsız oluyorlardı.</p> <p>-Uygulama öğretmenleri özel seçilmeli. Sadece parası için öğrenci verilen öğretmenler bize katkı sağlayamamaktadır.</p>	3
<i>Mekânsal Fark</i>	<p>- Okul deneyimi, şehir merkezindeki tam donanımlı okullarda yapıldığı için, atandığımız okulların şartlarını yansıtmadığından uyum sorunu yaşıyorum.</p> <p>- Bizler birleştirilmiş sınıflara da atanıyoruz ama birleştirilmiş sınıflara yönelik öğretmenlik uygulaması yapmadık. Bu nedenle mesleğe başlangıç sürecinde hiçbir katkısını göremedim.</p> <p>- Kalabalık sınıflarda öğretmenlik yaptığım için etkisini görmedim.</p>	4
<i>Statü</i>	<p>Uygulama okullarındaki öğretmenlerin bizleri öğrencilere stajyer öğretmen ya da ağabey/abla olarak tanıttıkları için, öğrenciler bizleri öğretmen olarak görmediklerinden, sınıf yönetiminde çok sıkıntı yaşadık.</p> <p>Öğrenciler bizi öğretmen olarak görmedikleri için fakültede teorik olarak öğrendiğim yöntem ve teknikleri uygulayamadım. Örneğin bir beyin fırtınasını gerçekleştiremedim.</p>	3
<i>Sınav Kaygısı</i>	<p>Öğretmenlik uygulama dersi, öğretmen adaylarının KPSS' ye çalışmak için kaçamak yaptığı ve amacına ulaşamadığı bir uygulamadır.</p>	2
<i>Rehberlik</i>	<p>Öğretmenlik uygulaması derslerinden sorumlu danışman öğretmen bizleri takip etmiyordu.</p> <p>Karşılaştığım sorunlarla ilgili danışabileceğimiz, bize rehberlik yapacak birisini bulamıyorduk.</p>	2

Tablo 3'e göre aday öğretmenlerin meslek öncesi aldığı öğretmenlik uygulama dersinin mesleğe başlama sürecine etkisi ile ilgili olarak, *adanmışlık, tükenmişlik, duyarsızlık, hazır bulunuşluk, mekânsal fark, statü, sınav kaygısı, rehberlik* alt kodlarından oluşturulmuştur.

Adanmışlık alt koduna göre aday öğretmenler, öğretmenlik uygulaması dersinin kendilerine olumlu katkısının olduğunu belirtmişlerdir. Çalışma grubunda yer alan 3 aday öğretmen öğretmenlik uygulamasının her yıl olması gerektiğini vurgulamışlardır. Çünkü öğretmenler mesleğe başlangıç sürecinde yaşadıkları örneklerden etkilenerek davranış ve yaklaşımlarını belirlemektedir. Meslek öncesi dönemde derslerin

uygulamadan çok teorik ağırlıklı olması aday öğretmenin mesleğe başlangıç sürecinde sorunlara çözüm üretmemesine neden olabilmektedir. Görülen ve yaşanan olaylar deneyim kazanımına dönüşmektedir. 3 aday öğretmen, öğretmenlik uygulamasıyla kendilerinin öğretmen adayı olduklarının farkına vardıklarını belirtmişlerdir. Öğretmen adayları, meslekte hazır bulunuşluğa vurgu yapmışlardır. Meslek başarısının, mesleği sevmekle olacağı herkesçe bilinen olgulardan biridir.

Tükenmişlik alt koduna göre 3 aday öğretmen, diğer öğretmenlerin öğretmenler odasında asli görevlerini konuşmaktan çok siyaset, spor, dizi film konuştuklarını belirtmişlerdir. Mesleğe başladığı günden bu yana kendisini geliştirememiş öğretmenleri görmenin kendilerini meslekten soğutacak duruma getirdiğini belirtmiştir. Mesleği sevmemenin belirli bir süreden sonra tükenmişliği getireceği bilinmektedir. Yapılan araştırmalar da bunu desteklemektedir. Vesman (1984) araştırmasında lisans eğitiminden, ilk öğretmenliğe geçişte bazen üzücü ve etkileyici bir deneyim olabilir. İngiliz ve Alman literatüründe bu dönüşüm sıklıkla “gerçeklik şoku”, “dönüşüm şoku”, “çalışma şoku” olarak adlandırılmaktadır. Bu kavram genelde, öğretmenlik eğitimi boyunca edinilen “sert ve kaba günlük sınıf yaşantısı gerçeklerinin” çöküşünü ifade etmek için kullanılır.

Duyarsızlık alt koduna göre 3 aday öğretmen, uygulama öğretmenin hiçbir katkı sağlamadığı gibi uygulamada kendisine sorulan hiçbir soruya düzgün cevap veremediğini belirtmiştir. Ayrıca uygulama öğretmenlerinin onları sınıfta yük gibi gördüğünü, sınıfta bulunmalarını istemediklerini söylemiştir. Bu bakış açısına sahip uygulama dersi öğretmenleri öğretmen adaylarına katkı sağlayamamaktadır. Ubuz(2009) araştırmasında okul uygulaması ve öğretmenlik mesleğine giriş gibi derslerin son derecede önemli olduğunu, Uygulama okullarında öğretmen adaylarına tahsis edilen rehber öğretmenlerin eğitilmesinin ve görevleri hakkında bilgilendirilmesinin ayrı bir önem arz ettiğini vurgulamıştır.

Mekansal fark alt koduna göre aday öğretmenler, meslek öncesi alınan öğretmenlik uygulaması dersine yönelik olumsuz görüş bildirmişlerdir. Aday öğretmenler, öğretmenlik uygulaması derslerinin şehir merkezinde bulunan merkezi okullarda gerçekleştiğini, atandıklarında görev yaptıkları okulların şartlarını yansıtmadığını vurgulamışlardır. Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin tamamı bu sorunu dile getirmişlerdir. Eğitim fakülteleri şehir merkezlerinde olduğu için uygulama okulları da şehir merkezlerinden seçilmektedir. Köylerin yaşam şartları ile şehirlerin yaşam şartları, sosyal ve kültürel açıdan farklılıklar içermektedir. Köy şartlarında öğretmenlik uygulaması yapmayan öğretmen adayları, köy ortamındaki yaşam şartlarına uyum sağlamada sorun yaşamaktadırlar. (2013 TÜİK verilerine göre; 70 milyon 34 bin kişi şehir ve 6 milyon 633 bin kişi köylerde yaşamaktadır.) Öğretmenlerin öğretmenlik uygulamasıyla ilgili ortaya koyduğu bir başka sorun ise birleştirilmiş sınıflara yönelik öğretmenlik uygulamasının olmayışıdır. Öğretmenlik uygulaması sürecinde hiç birleştirilmiş sınıf görmeden mesleğe başlayan öğretmenlerin sayısı oldukça fazladır. Eğitim fakültelerinin programında birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersi olmasına karşın bu durumun uygulaması yoktur. Birleştirilmiş sınıflarda öğretimi uygulamalarını hiç görmemiş aday öğretmen mesleğe başladığında ne yapacağını bilememektedir. Kendisine rehberlik yapacak birisinin olmayışı aday öğretmenin ne yapacağını bilememesine neden olabilmekte, mesleki hatalar yapabilmektedir. Aday öğretmenler birleştirilmiş sınıfların yapısından kaynaklanan öğrenme, öğretme sürecinde ve sınıf yönetimde zorlanmaktadırlar. Uygulama ortamı alt koduna göre 4 aday öğretmen, atandıklarında görev yaptıkları sınıfların çok kalabalık olması nedeniyle öğretmenlik uygulaması dersinin faydasını göremediklerini söylemişlerdir. Gerek okul deneyimi gerekse öğretmenlik uygulaması derslerini 20-30 öğrencinin olduğu sınıflarda yaptıklarını, 50 öğrencinin öğrenim gördüğü sınıflarda özellikle sınıf yönetiminde sorun yaşadıklarını vurgulamışlardır. Kalabalık sınıfların öğrenme öğretme süreci, öğrenci sayısının normal olduğu sınıflara göre daha zor olmaktadır.

Statü alt koduna bağlı olarak öğretmenler, uygulama okullarındaki öğrencilerin kendilerini öğretmen olarak görmediklerini belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının uygulamada öğretmen olmak yerine ağabey/abla gibi davranmaları; uygulama sınıflarındaki görevli öğretmenlerin aday öğretmenleri stajyer ya da ağabey/abla olarak tanıtmaları, statü sorununun çıkmasındaki etkenlerdendir. Uygulama sınıfındaki öğrencilerin aday öğretmenlerin öğrenme öğretmeye yönelik uygulamalarını ciddiye almayışlarını, sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarına sebebiyet verdiği gözlenmiştir.

Sınav kaygısı alt koduna bağlı olarak aday öğretmenlerin, öğretmenlik uygulama dersini KPSS'ye çalışmak için kaçamak yapılan bir ders olarak gördüğünü bu yüzden uygulama dersinin amacına ulaşmadığını söylenmiştir. Altıntaş ve Görgeç (2014) öğretmen adaylarının son senelerinde KPSS'ye girecek olmaları sebebiyle staj uygulamalarına yeterince vakit ayırmadıklarını ve staj uygulamalarının bu sebeple verimsiz geçtiğini belirtmişlerdir. Bu da araştırma bulgularımızla paralellik göstermektedir.

Rehberlik alt koduna göre 2 aday öğretmen, öğretmenlik uygulaması derslerinden sorumlu danışman öğretim görevlisinin kendileriyle ilgilenmediğini, karşılaştıkları sorunlarla ilgili danışacak ve rehberlik yapacak birisini bulamadıklarını belirtmişlerdir. Türnüklü ve arkadaşlarının (2004) araştırmasında; Okul Deneyimi dersi kapsamında öğretmen adayları için planlanan etkinliklerin öğretmen adayı, uygulama öğretmeni ve hatta öğretim elemanları tarafından yeterince anlaşılamadığı belirtilmektedir. Öğretmen adaylarına hem fakültelerde ve hem de okullarda sağlıklı danışmanlık yapılamamaktadır. Her öğretim elemanı başına düşen aday öğretmen sayısının fazla olması belli başlı sıkıntıların yaşanmasına sebep olmakta ve araştırmalar da gerekli rehberliğin yapılmadığını ortaya koymaktadır.

Tablo 4

Aday Öğretmenlerin Mesleğe Başlama Sürecinde Mevzuatla İlgili Yaşadığı Sorunlar dair İlgili Görüşleri

Tema	Kod	Alt Kodlar	Kodla ilgili Örnekler	f
Mesleğe başlangıç süreci	Mevzuat	Bilgi eksikliği	-Üniversitede verilen derslerde mevzuatla, resmî yazışmayla ilgili hiç bilgi verilmedi. -Aday öğretmenlik süreciyle ilgili olarak atandığım kurum bile herhangi bir eğitim veya seminer vermedi. Öğretmenin özlük haklarını anlatan olmadı. En basitinden görevlendirme hakkımın olduğunu bilmiyordum. -Öğretmenlik mesleğinde anne ve babanın memurların bakmakla yükümlülüğünün bulunduğunu bilmediğim için ailem bu haktan uzun süre yararlanamadı. Dilekçe vereceğim zaman kime vereceğimi bilmiyordum. Şefi ve memuru amirim zannediyordum. İdari işlemler hususunda bilgim yoktu, bize bunlardan bahseden olmadı ama arkadaşların yardımıyla idari işlemleri öğrendim.	5
		Mesleki etkileşim	-Bir resmi yazının başlığının nasıl yazılacağını, sayının nasıl verileceğini, gelen giden evrak defterine kaydın nasıl yapılacağını bile öğretmen arkadaşlardan öğrendim. Daha önce babamın da idareci olmasından dolayı	4

	hiç zorlanmadım.	
Destekleyici Eğitim	-Hocamız bize birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinde; evrakları getirerek, derse müfettiş çağırarak mevzuat ve yazışma kurallarıyla ilgili bilgi verdi. -Milli Eğitim Müdürlüğü bize destekleyici ve hazırlayıcı eğitim vermedi. Üniversitede de bu konular verilmedi. Ne yapacağımı şaşırılmış bir vaziyette ortalarda dolaşıyordum. -Birleştirilmiş sınıflarda görev yaptığım için okulun hem öğretmeni hem de idarecisiyim. Bu iki işin bana kalması öğretmen mi, müdür mü olduğum karmaşasını yaşamama neden oluyor. -Rehberlik amaçlı olarak müfettişler de çok fazla gelmedikleri için ve biz kendilerine her zaman ulaşamadığımız için mevzuat ve resmi yazışmalar konusunda çok sıkıntı yaşadık.	7
Kurum kültürü	-Müstakil sınıflı okullarda müdürler olduğu için onlar resmi yazışmaları gerçekleştirilmektedir. Birleştirilmiş sınıflı ilkokullarda bizlere bir mühür veriliyor, yönetici oluyoruz. Mesleki deneyimsizliğe bir de yöneticilik eklenince bocalayıp duruyoruz.	4

Tablo 4'te göre aday öğretmenlerin mesleğe başlama sürecinde mevzuatla ilgili yaşadıkları sorunlara dair görüşlerine göre *bilgi eksikliği, mesleki etkileşim, destekleyici eğitim, kurum kültürü* alt kodlarından oluşmuştur.

Bilgi eksikliği alt koduna göre öğretmenler, aday öğretmenlik süreciyle ilgili olarak atandıkları kurum veya Milli Eğitim Müdürlüğünden herhangi bir bilgi, eğitim veya seminer almadıklarını; dilekçeyi kime vereceklerini bile bilmediklerini, şefi ve memuru amiri zannettiklerini söylemişlerdir. Aday öğretmenlerin hepsi üniversitede verilen derslerde mevzuatla, resmi yazışmayla ilgili hiç bilgi verilmediğini, öğretmenlerin özlük haklarının ne olduğunu bilmediklerini söylemişlerdir. Korkmaz, Saban ve Akbaşlı (2004) çalışmalarında, sınıf öğretmenlerinin hemen hemen hepsinin göreve başladığında ne yapacağını bilmediğini ve özlük haklarından habersiz olduklarını ortaya koymuşlardır. Bu da aday öğretmenlerimizi rotasız gemi misali kıydan kıyıya sürüklemekte, mesleklerinin daha ilk yılında idare ve memurlarla yüz göz olmalarına sebep olmaktadır.

Mesleki etkileşim alt koduna göre aday öğretmenler, idari işlemler hususunda bilgilerinin olmadığını; bir resmi yazının başlığının nasıl yazılacağını, sayının nasıl verileceğini, gelen giden evrak defterine kaydın nasıl yapılacağını bile meslektaşlarından veya arkadaşlarının yardımıyla öğrendiklerini söylemişlerdir. Aday öğretmenlerin iş ve işlemleri yürütürken yöneticilerden ve meslektaşlarından yeterince yardım alamayı onları yalnızlığa itmek, birçok işi deneme yanılma yöntemiyle öğrenmelerine sebep olmaktadır. Haycock, (1998) Mesleğe başlama döneminde aday öğretmenlerin güçlükler yaşamalarının, öğretmenlikten soğumalarına, meslekten ayrılmayı düşünmelerine veya okul değiştirmeyi planladıklarını ifade etmiştir.

Destekleyici eğitim alt koduna göre aday öğretmenler, "birleştirilmiş sınıflar öğretim dersinde" hocalarının resmi evrakları getirerek, derse müfettiş çağırarak mevzuat ve yazışma kurallarıyla ilgili bilgi verdiğini söylemiştir. 7 öğretmen, birleştirilmiş sınıflarla ilgili Milli Eğitim Müdürlüğünün ve üniversitenin destekleyici ve hazırlayıcı eğitim vermediğini, oraya gittiklerinde ne yapacaklarını şaşırılmış bir vaziyette ortalarda

dolaştıklarını söylemiştir. Burada en dikkat çeken durum ise, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun öğretmenliğe yeni başlamış deneyimi olmayan kişiler oldukları, bu nedenle mesleğe başlarken oldukça zorlandıkları gerçeğidir. Çünkü birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapmak hem köy olması hem de birden çok sınıfın bir arada bulunması açısından, şehir merkezinde veya müstakil sınıflarda görev yapmaktan daha zordur.

Kurum kültürü alt koduna göre aday öğretmenler, birleştirilmiş sınıflarda görev yaptıkları için okulun hem öğretmeni hem de idarecisi olduklarını ve bu durumun rol karmaşası yaşamalarına neden olduğunu söylemişlerdir. 5 aday öğretmen, rehberlik amaçlı müfettişlerin yeteri kadar gelmedikleri ve milli eğitim müdürlüklerinden gereken desteği alamadıkları için mevzuat ve resmi yazışmalar konusunda çok sıkıntı yaşadıklarını belirtmişlerdir. “Bizlere bir mühür veriliyor, yönetici oluyoruz. Mesleki deneyimsizliğe bir de yöneticilik eklenince bocalayıp duruyoruz.” demişlerdir. Birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapmak, normal öğretim yapan okullardaki sınıflara göre daha zordur. Birleştirilmiş sınıflı okul yapısında yöneticilik, öğretmenlik, memurluk ve müstahdemlik gibi birçok zorluğu sayabiliriz. Yıldız (2011) araştırmasında; birleştirilmiş sınıflı ilkokulların köy şartlarını bilmeyen yeni öğretmenler tarafından yönetildiğini, bunun da öğretmenin performansını doğrudan etkilediğini belirtmiştir. Bununda öğretmenlerin buldukları yerlerden ayrılarak beklentileri, kendilerini görevlerine tam olarak vermelerine engel olduğunu ortaya çıkarmıştır. Akdoğan (2007) Birleştirilmiş sınıflı ilkokullarda görev yapan öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlarla ilgili yaptığı araştırmasında öğretmenlerin öğrenci devam-devamsızlığı, okul binasının fiziki eksiklikleri, güvenlik, temizlik, iyileştirme ve okulun lojman eksikleri gibi işleri karşılaştıkları sorunlar olarak ifade etmiştir.

Tablo 5
Aday Öğretmenlerin Adaylık Sürecinde Yöneticilerle Yaşadığı Sorunlar İle ilgili Görüşleri

Tema	Kod	Alt Kodlar	Kodla ilgili Örnekler	f
Aday öğretmenlik süreci	Kurumsal sorunlar	Mesleki İlgi	-Okul yöneticileri, yaşadığım sorunlarla yakından ilgileniyor. -Göreve başlama ile ilgili işlemlerimi yaparken okul yöneticileri tarafından sıcak karşılandım. Okul yöneticilerimden hiç yardım alamadım. Onları sadece resmi bir iş olursa görebiliyorum. -Okul yöneticilerimiz motivasyonumuzu arttırmak için çalışıyor.	5
		Eğitimsel liderlik	-Yöneticilerimiz rehberlik ve yöneltme hizmetlerinde yardımcı oluyor. -Okul yöneticileri, eğitim-öğretim konusunda ihtiyaç duyduğumda rehberlik ve yönlendirme yapmıyor.	5
		Mesleki Yalıtılmışlık	-İl, ilçe yöneticileri, maarif müfettişleri ve okul müdürü tarafından beğenilmeme kaygısı içerisindeyim. -Köyde görev yaptığımız için hiçbir müfettiş rehberlik amaçlı ziyarete gelmedi.	5
		Yetki İstismarı	-Okul yöneticileri, göreve yeni başladığım için bana çok yükleniyorlar. -Okul müdürü mevzuattan kaynaklanan yetkisini kullanarak memurların görevlerini de bize yaptırıyor. -Okul yöneticilerinin bazen bizden gayri resmi	5

istekleri oluyor. Hayır deyince mevzuattan kaynaklanan yetkisini kullanarak "adaylığını kaldırmam" gibi tehditlerde bulunuyor.

-Nöbet günlerimde çıkacak sorunlar karşısında okul yöneticilerinin hiçbir bilgilendirmesi olmadı. Bu durumdan kaygı duymaktayım.

-Okul müdürüyle farklı ideolojilere sahip olduğum için ve farklı sivil toplum kuruluşlarında yer aldığım için okul müdürü bana karşı her şeyde sorun çıkarıyor.

Tablo 5'e göre aday öğretmenlerin mesleğe başlama sürecinde yöneticilerle yaşadıkları sorunlarla ilgili görüşleri *mesleki ilgi, eğitimsel liderlik, mesleki yalıtılmışlık, yetki istismarı* alt kodlarından oluşmuştur.

Mesleki ilgi alt koduna göre 2 aday öğretmen, okul yöneticilerinin yaşadığı sorunlarla yakından ilgilendiğini ve göreve başlama ile ilgili işlemlerini yaparken yöneticileri tarafından sıcak karşılandığını söylemiştir. Araştırmaya katılan 5 aday öğretmen ise okul yöneticilerinden hiç yardım alamadığını onları sadece resmi bir iş olursa görebildiklerini söylemişlerdir. Bu tutum, aday öğretmenlerin yöneticilerle arasına mesafe koymakta ve aday öğretmenlerin ihtiyacı olduğunda yöneticilerden destek istemelerini engellediğini söylemişlerdir. Gökçe (2013) araştırmasında yöneticilerin tutum ve davranışları, okul ortamının katı veya daha ılımlı olmasını etkilemektedir. Okul ortamını katı kurallarla yöneten bir yönetici de özellikle aday öğretmenin mesleğe karşı tutumunu olumsuz etkileyebilmektedir. Yine okul yöneticisinden adaylık döneminde destek gören öğretmenler mesleki sorunlarda yöneticilerden daha fazla yardım aldığını ancak yöneticiden destek veya kabul görmeyen bir yeni öğretmenin yöneticisinden mesleki yardım istemesi zorlaşmaktadır. Araştırmanın bulguları Kılıç (2011), Kuzey (2002), Öztürk (2008) ve Çoban (2009) bulguları ile de benzerlik göstermektedir. Sınıf öğretmenlerinin insan ilişkileri konusunda, Kuzey (2002), çalışmasında, okul yöneticilerin öğretmenlere iyi bir çalışma ortamı sağlamadığını ve öğretmenlerin sorunları ile ilgilenmediğini tespit etmiştir.

Eğitimsel liderlik alt koduna göre 2 aday öğretmen okul yöneticilerinin motivasyonlarını arttırmak rehberlik ve yöneltme hizmetlerinde yardımcı olduğunu söylemiştir. Araştırmaya katılan 5 aday öğretmen ise eğitim-öğretim faaliyetlerinde yöneticilerden yeteri kadar rehberlik ve yönlendirme hizmeti alamadıklarını ifade etmiştir. Bu da aday öğretmenleri yöneticilerden uzaklaştırmakta ve aday öğretmenlerin birçok konuda sıkıntı yaşamalarına sebep olmaktadır. Korkmaz (1999) okul ve sınıf içi etkinliklerde okul yöneticilerinden gerekli ilgili göremeyen aday öğretmenlerde bu durumun yoğun bir endişe ve baskı oluştuğunu ifade etmiştir. Ayrıca aday öğretmenlerde mesleki uyumsuzluğun, yorgunluğun yanı sıra psikolojik olarak da depresyona girme gibi nedenlere sebep olduğunu belirtmiştir. Yine Ekinci (2010) yaptığı çalışmada okul müdürlerinin aday öğretmenleri; eğitim-öğretim, okula ve çevreye uyum sağlama boyutlarına yönelik iş rehberlik desteğinin oldukça yetersiz olduğu tespit etmiştir. Kuzey (2002) araştırmasında da okul yöneticilerinin, öğretmenlerin sorunlarıyla ilgilenmediğini tespit etmiştir. Araştırma sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Mesleki yalıtılmışlık alt koduna göre aday öğretmenler il, ilçe yöneticileri, maarif müfettişleri ve okul müdürü tarafından beğenilmeme kaygısı içerisinde olduğunu belirtmiştir. Göreve yeni başlayan öğretmenler tecrübesizlikten ve kendilerini alanlarında yeterli görmediklerinden müfettişlerin bunu fark edebileceği endişesini taşıdıklarını ifade etmişlerdir. Aksoy (2008) yaptığı çalışmada ise yöneticilerin birçok konuda aday öğretmenlere gereken bilgi, yardım ve desteği sağlamadıkları, bu

sebepten aday öğretmenlerin kendilerini çaresiz, yalnız ve yetersiz hissettiklerini tespit etmiştir. Ayrıca köyde görev yapan aday öğretmenler, okullarına ya hiç müfettişin gelmediği; gelen müfettişlerin ise gerekli rehberliği yapmadığını belirtmişlerdir.

Yetki istismarı alt koduna göre 2 aday öğretmen, göreve yeni başladığı için okul yöneticilerinin aday öğretmelerin asli görevleri dışında çok fazla görev verdiğini belirtmiştir. Araştırmaya katılan 5 aday öğretmen okul müdürünün mevzuattan kaynaklanan yetkisini kullanarak memurların görevlerini de kendilerine yaptırdığını söylemiştir. Araştırmaya katılan 3 aday öğretmen okul yöneticilerinin bazen gayri resmi isteklerinin olduğunu bu istekleri yapmadığında mevzuattan kaynaklanan yetkisini kullanarak “adaylığını kaldırmam” gibi tehditlerine maruz kaldığını söylemiştir. Yine araştırmaya katılan 2 aday öğretmen nöbet hakkında hiçbir bilgisinin olmadığını ve nöbet günlerinde çıkacak sorunlar karşısında kaygı duyduğunu söylemiştir. Araştırma katılan 3 aday öğretmen okul müdürüyle farklı ideolojilere sahip olması ve sivil toplum kuruluşlarında yer almasından sıkıntı yaşadığını belirtmiştir.

Tablo 6

Aday Öğretmenlerin Sosyal Çevreyle Yaşadığı Sorunlarla İlgili Görüşleri

Tema	Kod	Alt Kodlar	Kodla ilgili Örnekler	f
Sosyal çevreyle ilgili yaşadığınız sorunlar	Sosyal şartlar	Çevresel Uyum	-Çevreyle sorunsuz ve uyum içinde öğretmenlik yapıyorum. -Kendim de buralı olduğum için sportif ve sanatsal faaliyetlerde bulunabiliyorum. -Anadilimiz farklı olduğu için dil problemi ve iletişim sorunu yaşıyorum.	3
		Kültürel Etkileşim	-Etnik farklılıktan dolayı çevremdekiler benimle iletişim kurmakta sınırlı davranıyorlar, tam olarak tanımadığım için ben onlarla sınırlı iletişim kuruyorum.	5
		Fiziksel ihtiyaçlar	- Alıştığım beslenme biçiminden farklı beslenme biçimine alışmakta zorluk yaşadım. Ben sebze ağırlıklı beslenen birisiyken burada et ağırlıklı besleniyorum.	3
		Aktivite	-Sportif ve sanatsal faaliyetlerde bulunamıyorum - Arzu ettiğim etkinliği gerçekleştirmek istediğimde bir bayan olarak hemen tepki alıyorum. - Okulların bahçesinde spor salonu, oyun alanları yok.	4
		Barınma ve Güvenlik	-Lojmanlar çok eski ve bakımsız. Köylerde kalacak ev bulamıyorum, - Şehir merkezinde kiralık evler çok pahalı. - Alıştığım aile ve şehir hayatından uzağım okula gelip gitmekte zorlanıyorum.	5

Tablo 6'ya göre aday öğretmenlerin sosyal çevreyle yaşadıkları sorunlarla ilgili görüşleri *çevresel uyum, kültürel etkileşim, fiziksel ihtiyaçlar, aktivite, barınma ve güvenlik* alt kodlarından oluşturulmuştur.

Çevresel uyum alt koduna göre 3 aday öğretmen, çevreyle sorunsuz ve uyum içinde öğretmenlik yaptığını söylemiştir. Korkmaz (1999) öğretmenliğin, sadece okul ve sınıftaki öğrencilerle değil çevre ile iç içe olan bir meslek olduğunu ifade ederek Öğretmenin, eğitim sürecini düzenlerken çevrede de örnek oluşturacak biçimde yer alması gerektiğini vurgulamıştır. Duran, Sezgin ve Çoban'ın (2011) yaptığı araştırmada, aday öğretmenlerin yöre halkı ile iletişim kurmada ve onların kültürüne alışmada çok zorlanmadıklarını ve onlarla iletişim kurmak için onlara güler yüzün yeterli olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca çevreye uyum sürecini rahat atlatan öğretmenler mesleklerine daha rahat uyum ve motivasyon sağlayabildiklerini tespit etmişlerdir.

Kültürel etkileşim alt koduna göre araştırmaya katılan 5aday öğretmen çalıştığı yerde etnik yapının ve anadilinin farklı olmasından dil problemi ve iletişim sorunu yaşadığını söylemiştir. Korkmaz (1999) sınıf öğretmenlerin genel olarak ilk görev yerleri köyler olduğunu bu sorunlarla sürekli karşı karşıya kaldığını bu sorunun çözülmezse büyük problemlere yol açabileceğini ifade etmiştir. Bu durumla ilgili olarak Milli Eğitim Bakanlığı mesleğe yeni başlayan öğretmenler için "Hoş Geldin Öğretmenim" adlı kitapçık çıkarmıştır. Kitapçıkta; *Küçük yerleşim birimlerinin en belirgin özelliği, insan ilişkilerinin daha sıcak, yardımlaşma duygusunun daha yoğun olmasıdır ki imece usulü de bu yüzden köy yaşamı ile ilgili bir olgudur. Köy yaşamıyla ilgili bir başka özellik ve belki de seni daha yakından ilgilendirecek bir şey de; köy halkı dışarıdan gelen birisini merak eder, gözler, hakkında bir kanaate varmaya çalışır. Bütün bunlar doğal davranışlardır, önemli olan bu davranışları doğal kabul edip buna göre hareket edebilmendir. Şu an göreve yeni atanan her öğretmen gibi sen de belirsizliklerden kaynaklanan bir huzursuzluk yaşıyor olabilirsin. Sabırlı olmalısın... Çevreni tanıdıkça kaygılarının, sıkıntılarının günbegün azaldığını göreceksin. Yeter ki insanlara karşı doğal ve samimi ol. Ancak tüm bunları yaparken öğretmen kimliğini unutma... Aksi hâlde çevreyi geliştirme misyonundan uzaklaşır, çevreye olması gerekenden daha fazla uyum sağlar ve kendini bile tanıyamaz hâle gelebilirsin...*

"Öğretmen yaşadığı yörenin bir üyesi olarak konuşulan yerel dili öğrenirse, halkın sempatisini kazanır" ifadesi kullanılmıştır.

Fiziksel ihtiyaçlar alt koduna göre öğretmenler beslenme ile ilgili sorun yaşasalar da bu konu hakkında çok sıkıntı yaşamadıklarını köy halkının kendilerine bu konuda yardımcı olduklarını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan 3 öğretmen ise alıştığı beslenme biçiminden farklı beslenme biçimine uyum sağlamada zorluk yaşadığını söylemiştir.

Aktivite alt koduna bağlı olarak, aday öğretmenler merkezde yaşayan veya merkeze geliş-gidiş yapan köy öğretmenleri, sosyal faaliyetlerden (sportif ve sanatsal faaliyetlere) genellikle katılabildiğini; köyde kalan aday öğretmenler ise sosyal ve sportif hiçbir aktiviteye katılamadıklarını bu durumun da kendilerini çok yıpratmış olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan 2 aday öğretmen sportif ve sanatsal faaliyetlerde bulunamadığını, arzu ettikleri etkinliği gerçekleştirmek istediklerinde bayan olarak hemen tepki aldıklarını söylemiştir. Özpınar ve Sarpkaya (2010) yaptığı araştırmada; köyde görev yapan sınıf öğretmenlerinin en çok karşılaştıkları sorunlar arasında "tiyatro, sinema gibi kültürel faaliyetlerden yoksun kalması" olarak belirlemiştir.

Barınma ve güvenlik alt koduna bağlı olarak araştırmaya katılan 5aday öğretmen, yaşadıkları en önemli sorunun Şanlıurfa ilindeki kiraların çok yüksek olduğunu ve atandıkları okulun bulunduğu köyde kalacak evin bulunmayışı olarak ifade etmişlerdir. Köyde kalan aday öğretmenler ise barındıkları lojman veya evlerin çok küçük ve eski olduğunu, sobalı bir evde yaşamak zorunda kaldıklarını, bu durumun kendileri için önemli bir sorun olduğunu belirtmişlerdir.

Tartışma Sonuç

Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin amaçları gerçekleştirilemediği, öğretmen adaylarını mesleğe hazırlamada yetersiz kaldığı ve bunun sonucunda gerçek sınıfla karşı karşıya kalınca büyük bir şok yaşadıkları bu şoku aşmakta zorlandıkları belirlenmiştir. Bu sonuca paralel olarak Veenman (1984) göreve yeni başlayan öğretmenlerin birçok sıkıntı ve sorunlarla karşı karşıya kaldıklarını bu durumu da "Gerçeklik Şoku" diye adlandırmıştır. Öğretmenler göreve başladıkları yerlerden farklı kültürlerde yetişmelerinden, sosyal şartların farklılığından dolayı gerçeklik şoku yaşamaktadır. Bu şok öğretmenlerin meslekten soğumasına ve onlarda çöküntüye sebep olduğu belirlenmiştir.

Üniversite öğretim programında yer alan birçok dersin ilkökul müfredatında yer almaması, aday öğretmenlerin bu derslerde öğrendikleri bilgi ve beceriyi kullanamamalarına sebep olmaktadır. Bu durum eğitim-öğretim sürecinde aday öğretmenleri çok zorladığı tespit edilmiştir.

Aday öğretmenler sınıf yönetiminde sınıf içi disiplini ve düzenini sağlamada, öğrencilerin hazır bulunuşluk seviyelerine uygun yöntem ve teknik uygulamada problem yaşadığı belirlenmiştir. Bu sonuca paralel olarak aday öğretmenlerin sınıf içi disiplin sağlayamadıkları, öğrencilerini tanıyamadıkları ve onların motivasyonlarını arttıramama gibi zorluklar yaşadıklarını (Veenman, 1984; Yalçınkaya, 2002; Güçlü, 2004; Sünbül, 2005) araştırmalarında belirlemiştirlerdir.

Okulların hem fiziki açıdan hem de araç-gereç açısından yeteriz olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin en çok karşılaştığı sıkıntının araç gereç sıkıntısının olduğunu (Elinor, 1990; Stern 1994; Fidan 2008) yaptıkları araştırmada tespit etmişlerdir. Bu çalışmalar araştırma ile paralellik göstermektedir. Ayrıca araç gereç sıkıntısının en fazla yaşandığı yerin birleştirilmiş sınıflı ilkökullar olduğunu ifade etmişlerdir. Yine Aksoy (2008) birleştirilmiş sınıflarda aday öğretmenlerin yaşadığı sorunlarla ilgili araştırmasında, araç- gereç ve materyal eksikliği nedeniyle öğrencilerin seviyelerine uygun etkinlikler yapılamadığı ve derslerin kısıtlı imkânlarla gerçekleştirildiğini belirlemiştir. Tüm araştırmalar bu araştırmayla benzerlik göstermektedir. Bu eksiklikleri gidermek için öğretmenlerimizin kendi paralarından harcamaları ayrı bir fedakârlık örneği olarak karşımıza çıkmaktadır.

Öğretmen yetiştirme sürecinden kaynaklı aday öğretmenler eğitim-öğretim sürecinin planlanması ve yürütülmesinde ne yapacaklarını bilemedikleri belirlenmiştir. Aksoy (2008) aday öğretmenlerin üniversite eğitimleri süresince teorik olarak bilgi edindiklerini öğrendikleri bilgi ve becerileri görev yaptıkları okullarda kullanamadıklarını, gerekli deneyimi ve bilgiyi kazanmalarında üniversite eğitiminin etkili olmadığını tespit etmiştir. Bu bulgular araştırmayı destekler niteliktedir.

Birleştirilmiş sınıflı ilkökullarda görev yapan öğretmenlerin en fazla dersin planlanması ve okuma yazma öğretiminde zorlandıkları belirlenmiştir. Benzer şekilde müstakil sınıflarda görev yapan öğretmenlerinde sınıfları kalabalık olması nedeniyle aynı problemi yaşadıkları belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarıyla paralel olarak Gökçe (2010) aday sınıf öğretmenlerinin dersin planlamasında araç gereç ve materyallere ulaşmada, kalabalık sınıflarda öğretim yapmada zorluk yaşadıklarını ortaya koymuştur. Sarı ve Altun (2015) araştırmalarında aday öğretmenlerin hata yaptıklarında ve sıkıntı yaşadıklarında onları düzelterek profesyonel bir yardımın olmaması aday öğretmenlerin mesleğini kendi tecrübeleriyle deneme-yanılmalarla öğrenmesi anlamına geldiğini belirlemiştir. Bu bulgu araştırmayla paralellik göstermektedir.

Aday öğretmenlerin meslektaşları ve okul yöneticileri tarafından desteklenmediği pedagojik olarak yeterli bir bilgi ve destek alamadıkları onlarla iletişim kurmakta sorun yaşadıkları için kendilerini yalnız ve yetersiz hissettiklerini görülmüştür.

Araştırmanın sonucu literatür ile karşılaştırıldığında Erdemir'in (2007) çalışması ile benzerlik göstermektedir. Söz konusu araştırmada öğretmenlerin meslektaşları ve yöneticilerden gerekli desteği görmediği ifade edilmiştir. Çermik (2003) ve Kuzey (2002) yaptığı araştırmada da okul yöneticilerinin, aday öğretmenlerin sorunlarıyla ilgilenmediği tespit etmiştir.

Aday öğretmenlerin üniversitede aldıkları eğitimin teorik olması nedeniyle uygulamada birçok zorluklar karşılaşmalarına ve bunlara çözüm üretmekte yetersiz kalmalarına sebep olduğu görülmüştür. Sarıçoban (2008) araştırmasının sonucunda Öğretmenlik mesleğinin gereklerinden bir tanesinin öğretmen adaylarının eğitimleri uygulama olarak yapılması gerektiğini tespit etmiştir. Araştırmanın sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Yöneticilerin adil davranmadığı öğretmenler arasında ayırım yaptığını, okullardaki meslektaşları arasında gruplaşma olduğu bu durumda aday öğretmenlerin okul kültürüne ayak uydurmada oryantasyon sorunu yaşadıklarını göstermiştir. Araştırma sonuçları Sayer, (2011) ve Gökçe, (2013) yaptığı çalışmalarla tutarlılık göstermektedir. Bu araştırmalarda, yöneticilerin tutum ve davranışlarının okul ortamını çok etkilediği ve özellikle aday öğretmenin mesleğe karşı tutumunu olumsuz etkilediği görülmüştür.

Aday öğretmenler özlük haklarını bilmediğinden gereksiz görev ve sorumluluklar verilmekte ve asli görevleri olan öğretmenliği tam olarak yerine getiremediği görülmüştür. Duran, Sezgin ve Çoban (2011) aday öğretmenlerin uyum ve sosyalleşme adlı araştırmalarında araştırmayla paralel olarak aday öğretmenlerin özlük haklarıyla ilgili herhangi eğitim almadıklarından bilgilerinin olmadığını ve gereksiz ve işler verildiğini tespit etmişlerdir.

Aday öğretmenlerin üniversitede öğrenimi süresince ve öğretmenliğe atandıktan sonra mevzuat, resmi yazışma ve idari işlemlerin nasıl yürütüleceğiyle ilgili herhangi bir eğitim almadıkları bu durumunun onları çok büyük problemlerle yüz yüze bıraktığı görülmüştür. Gömleksiz ve diğerlerinin (2010) araştırma ile benzer olarak, aday öğretmenlerin yaşadıkları sorunlarla ilgili yaptıkları araştırmada aday öğretmenlerin resmi yazışma kurallarının bilmedikleri ve resmi işlerin nasıl yürütüleceği konusunda herhangi bir fikirlerinin olmadığını tespit etmişlerdir. Ayrıca Birleştirilmiş sınıflı ilkokullarda görev yapan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun aday öğretmen olması ve okulların müdür yetkilileri olarak çalışması tecrübesiz olan öğretmenlerin yaşadığı sorunları daha da arttırmaktadır.

Okul uygulaması dersinin öğretmen adaylarının sınıf ortamıyla tanıştığı ilk ortam olması nedeniyle çok büyük önem arz ettiği belirlenmiştir. Buna rağmen bazı aday öğretmenlerin, öğretmen adayı iken KPSS'ye hazırladıkları için bu derslere katılmadığı ve atandıktan sonra birçok problemle karşı karşıya kaldıkları belirlenmiştir. Araştırma sonucuna benzer olarak, Nartgün (2008) öğretmen adaylarının belli bir birikim ve beceriler kazanarak üniversiteden mezun olmaları beklenirken sınav stresiyle dersleri önemsemedikleri ve KPSS sınavı hazırlanan aday öğretmenlerin psikolojilerinin bozulduğunu tespit etmiştir.

Okul uygulaması dersinin şehir merkezinde ve tam donanımlı okullarda yapılması, birleştirilmiş sınıf ya da eksik donanıma sahip okullara atanan aday öğretmenleri zor durumda bıraktığı belirlenmiştir.

Okul uygulama dersi öğretim elemanı, uygulama okulundaki yönetici ve öğretmenlerin, öğrenen adaylarının sorunlarıyla ilgilenmediği ve rehberlik yapmadığı belirlenmiştir. Bu durum ise göreve yeni başlayan öğretmenlerin çözümsüz kalmalarına sebep olmaktadır. Araştırma sonucuna benzer olarak Saka (2001), Silay ve Gök (2004) araştırmalarında öğretim elemanı, uygulama okulu yöneticilerinin ve uygulama öğretmenlerinin okul uygulama dersinin gereklerini tam anlamıyla yapmadıkları ve rehberlik çalışmalarında yetersiz kaldıklarını belirlemişlerdir.

Aday öğretmenler atandıkları yerlerde statü ve saygı sorunu yaşadıkları ve bu sorunları aşamadıkları görülmüştür. Özpınar ve Sarpkaya (2010) sınıf öğretmenlerinin “Köy halkı tarafından saygı görmemesi”, “Köy halkının öğretmenine güven duymaması” gibi sorunlarla karşı karşıya kaldığını belirlemiştir. Bu bulgular araştırma sonuçlarıyla tutarlıdır.

Velilerle yaşanan en büyük sorun ise öğrenci devamsızlığın fazla olması ve kız çocuklarının sosyo-kültürel ve ekonomik sebeplerden okula göndermemeleri olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya paralel olarak Akbaşı ve Meydan (2009) yaptıkları araştırmada öğretmenlerin karşılaştığı sorunların başında kültür farklılıkları, köy halkının tutumu, cinsiyet ayrımcılığından kaynaklanan sorunlar olduğunu tespit etmiştir.

Aday öğretmenler, kendi alanlarında yetersiz olmaları ve tecrübesizlikten dolayı maarif müfettişleri, il, ilçe milli eğitim yöneticilerden korktukları, kaygı duydukları ve iletişim kurmada zorluk yaşadıkları belirlenmiştir. Araştırma sonucu (Dağlı, 1998; Yalın, 2001; Altay, 2007; Gökçe, 2010) ile tutarlılık göstermektedir. Çoban (2009) da aday sınıf öğretmenlerinin il ve ilçe yöneticilerinden gereken desteği alamadıklarını ve sorun yaşadıklarını tespit etmiştir. Bu durumun aday öğretmenlerin motivasyonlarını düşürdüğü görülmüştür.

Aday sınıf öğretmenlerin mesleki bilgi ve beceriye tam anlamıyla sahip olmadan birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapmak zorunda bırakılması onlara rehberlik yapacak bir meslektaş ve yöneticinin olmayışı, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin düşük olması öğrenme öğretme sürecinin verimsiz geçmesine sebep olmaktadır. Buna paralel olarak (Aksoy, 2008; Yıldız, 2011; Dursun, 2006) çalışmalarında aday öğretmenlerin tecrübesiz ve yeterli bilgiye sahip olmadıklarından öğretim süreci ile ilgili sorunlar yaşadıklarını ve yeterince rehberlik yapılmadığını belirlemişlerdir. Bu da araştırma sonucuyla tutarlılık göstermektedir.

Aday öğretmenlerin velilerden, okul çevresinden ve sosyal çevresinden okulu ilgilendiren konularda gerekli desteği alamadıklarını göstermektedir. Araştırmaya paralel olarak Yıldız (2011) Velilerin, eğitim-öğretim sürecine katılımlarının olmaması, ailelerin ilgisizliği, okul-aile birliği katılımlarının az olması, okula ve öğretmene karşı önyargılı olması, velilerin çocuklarıyla ilgilenmemesi, devamsızlık sorunu olması, gibi sorunun yaşandığı sonucuna ulaşmıştır.

Aday sınıf öğretmenleri, atandıkları çevrenin yaşantısına, kurum ve çevre kültürüne uyum ile ilgili önemli sorunlarla karşı karşıya kaldıkları görülmüştür. Yıldız (2011), Akbaşı ve Meydan (2009) aday öğretmenlerin kültür farklılıkları üzerine yaptıkları araştırmalar da öğretmenlerin görev yaptıkları yerleri tanımadıkları, dil sorunu yaşadıkları halkla iletişime geçmedikleri ve kültürüne uyum sağlamada sıkıntı çektikleri için olumsuz ruh haline girdikleri tespit etmiştir. Bu tespitler araştırmayla tutarlılık göstermektedir.

Göreve yeni başlayan öğretmenler meslek öncesi dönemde alınan ders içeriklerinin ilkökul programında olmaması, derslerin teorik yürütülmesi, öğretmenlik KPSS'nin öğretmenlik uygulamasını olumsuz etkilemesi, mevzuatla ilgili içeriğin olmaması nedeniyle mesleğe başlangıç sürecinde gerçeklik şoku ve mesleki sorun yaşamalarına neden olmaktadır. Göreve yeni başlayan öğretmenlerin yetiştiği ortam ile göreve başladığı ortamın farklı olması öğretmenin sosyal ve kültürel sorunlar yaşamasına neden olduğu sonucuna ulaşıldı.

Kaynakça

- Altay, S. (2007). *Sınıf Öğretmenlerinin Mesleklerinde Karşılaştıkları Sorunlar* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Altıntaş, S., Görgeç İ. (2014). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik uygulaması üzerine görüşleri (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Örneği), *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 9/8 Summer, 197-208.
- Akbaşı S., Meydan A. (2009). Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin okul-Aile toplum ilişkileri sürecinde karşılaştığı güçlükler. *VIII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu*. Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi:
- Akdoğan, M. (2007). *Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okullarında Görev Yapan Müdür Yetkili Öğretmenlerin Yönetim Sürecinde Karşılaştıkları Problemler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yedi Tepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Aksoy, N. (2008). Birleştirilmiş sınıflarda eğitim-öğretim: genç ve deneyimsiz öğretmenlerin görüşlerine dayalı bir araştırma, *Eğitim Bilim ve Toplum Dergisi*, 6(21), 82-108.
- Bilir A. (2008). Birleştirilmiş sınıflı köy ilköğretim okullarında öğretmen ve öğretim gerçeği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi* 41(2), 1-22.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri (13. Baskı)*, Ankara: Pegem A Yayınları.
- Chenkley, K. (1999). Learning from the masters: how teachers help teachers improve instruction. *Education Update*, 41(1), 1-3.
- Çepni, S., Akdeniz A. R. (1996). Fizik öğretmenlerinin yetiştirilmesinde yeni bir yaklaşım, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, 221-226.
- Çermik, A. (2003). *Sınıf Öğretmenlerinin İnsan İlişkileri Sorunları ve Bu Sorunların Performans Üzerindeki Etkileri (Denizli ili örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Çoban, A. (2009). "Köyde Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim Öğretim Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar". Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Duran, E., Sezgin F., Çoban O. (2011). Aday sınıf öğretmenlerinin uyum ve sosyalleşme sürecinin incelenmesi, *Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, sayı 31 465-478.
- Dursun, F. (2006). Birleştirilmiş sınıflarda eğitim sorunları ve çözüm önerileri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2, s. 33-57
- Ekinci, A. (2010). Aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesinde okul müdürlerinin rolü, *Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi* 15, 63-77.
- Elinor, M. (1990). Preparing rural teachers through the fox fire approach, hands on.(35- 36), p.112, *Journal Articles; Reports and Descriptive*.
- Erdemir, N. (2007). Mesleğe yeni başlayan fen bilgisi öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar ve şikâyetleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* 6 (22), 135-149.
- Fidan, N. K. (2008). İlköğretimde araç - gereç kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri, *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 1, (1), 48-61.

- Fidan, N., Erden, M. (1994). *Eğitime Giriş*. 5. Ankara: Meteksan Matbaacılık,
- Fry, S. W. (2007). First-year teachers and induction support: Ups, downs, and in-betweens. *The Qualitative Report*, 12(2), 216–237
- Dağlı, A. (1998). İlköğretim denetmenlerinin algılarına göre ilköğretim öğretmenlerinin yeterlikleri. *Eğitimde Yansımalar Konferansı Bildirisi*. Ankara.
- Gökçe. A. T. (2001). “A Study of Alternatively Certified Classroom Teachers (Acts) Through the Perceptions of Acts, Principals and Inspectors”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gökçe, A.T. (2010). Alternatively certified elementary school teachers in Turkey, *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2, 1064–1074. Available online at www.sciencedirect.com, Erişim Tarihi: 12.04.2015.
- Gökçe, A. T. (2013), Sınıf öğretmenlerinin adaylık dönemlerinde yaşadıkları mesleki sorunlar, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21 (137-156)
- Gömlüksiz, N., Ülkü, A.K., Biçer, S., Yetkiner, A. (2010). Mesleğe yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları zorluklarla öğretmen adaylarının yaşayabilecekleri zorluklara ilişkin algılarının karşılaştırılması, *e- Journal of New World Sciences Academy*, 5 (3), 12-23.
- Haycock, K. (1998). No more settling for less. *Thinking6-16*, 4(1), 3-12.
- Kılıç, Ö. F. (2011). *İlköğretim Müdürlerinin Vizyoner Liderlik Davranışları (Mardin İli Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,
- Korkmaz, S. (1999). *Göreve Yeni Başlayan Öğretmenlerin Mesleğe Uyum Sorunları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Korkmaz, İ., Saban, A., Akbaşlı, S. (2004). Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları güçlükler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 38, 266-27.
- Kuzey, M. (2002). *Sınıf Öğretmenlerinin Bazı Sorunları ve Bazı Çözüm Önerileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum
- MEB (2010) *.Hoş Geldin Öğretmenim Kitapçığı*, Ankara: Milli Eğitim Basımevi
- MEB (2011). *Ulusal öğretmen strateji belgesi, Ulusal Öğretmen Stratejisi Çalıştayı Bildirisi*. Antalya
- Nahal, S. P. (2009). Voices from the field: perspectives of first year teachers on the disconnect between teacher preparation programs and the realities of the classroom. *Research in Higher Education Journal*, 1-19.
- Nartgün, Ş. S. (2008). Aday öğretmenlerin gözüyle Milli Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim kurumlarına öğretmen atama esasları *Abant İzzet Baysal Eğitim Fakültesi Dergisi* 8 (2).
- Öztürk, M. (2008). “Induction into Teaching: Adaptation Challenges of Novice Teachers”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Öztürk, M., Yıldırım, A. (2013). Aday öğretmenlerin uyum sorunları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 28(1), 294-30.

- Özpınar M., Sarpkaya R. (2010) , Köyde görev yapan sınıf öğretmenlerinin sorunları, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 27, 17-29.
- Sarı, H.M., Altun, Y. (2015). Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(1), 213-226.
- Sarıçoban, A. (2008). Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine ilişkin uygulama öğretmenleri ve öğretmen adaylarının görüşleri, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 31-55.
- Sılay, İ., Gök, T. (2004). Öğretmen adaylarının uygulama okullarında karşılaştıkları Sorunlar ve bu sorunları gidermek amacıyla hazırlanan öneriler Üzerine bir çalışma. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, Malatya.
- Sünbül, A. M. (2005). *Bir Meslek Olarak Öğretmenlik* (2. Basım). Ö.Demirel ve Z.Kaya (Ed.), Öğretmenlik mesleğine giriş (s. 245-278). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Türnüklü, E. B., Köroğlu, H., Ceylan, A., Yavuz, G. (2004). Yeniden yapılanma çerçevesinde öğretmen adaylarının eğitim programında yer alan okul deneyimi dersi üzerinde bir çalışma. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 309, 15-23.
- Ubuz, B. (2009). Üniversite eğitimi ve öğretmenlik: matematik öğretmenlerinin ve adaylarının görüşleri, *Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35, 87-97.
- Ünver, G. (2003). Öğretmenlik uygulamasında işbirliği: bir durum çalışması, *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23 (1) 87-100.
- Veenman, S. (1984). Perceived problems of beginning teachers, *Review of Educational Research*, 54(2), (143-178)
- Vural, B. (2004). *Yetkin-İdeal-Vizyoner Öğretmen*, İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- Weinstein C.S. (1988). Pre-service teachers' expectations about the first year of teaching, *Teaching&Teacher Education*, 4(1), 31-40.
- Yalçınkaya, M. (2002). Yeni öğretmen ve teftiş. *Milli Eğitim Dergisi* 150 (153-154).
- Yalın, M. (2001). *İlköğretim Birinci Kademe Öğretmenlerinin Problemleri ve Çözüm Önerileri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Yıldız N. (2011). *Birleştirilmiş Sınıflarda Görev Yapan Öğretmenlerin Çalıştıkları Yerin Kültürü ile Etkileşiminin Değerlendirilmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayınları.